

تأثیر تهاجم فرهنگی بر امنیت اجتماعی شهروندان

(مطالعه موردی: شهر هرات)

نگارنده: نعیم مصطفایی^۱

چکیده

در جوامع انسانی، فرهنگ، به عنوان ستون فقرات آن ملت نقش ایفا می نماید. هویت و ارزش هر ملتی را می شود از روی فرهنگ و تمدن آن ملت تشخیص داد. این ثروت جمعی بشر، همواره از سوی دیگران مورد حمله قرار می گیرد؛ روی همین منظور این تحقیق به شناخت به تر تأثیر تهاجم فرهنگی بر امنیت اجتماعی پرداخته است. هدف اصلی این تحقیق بررسی تأثیر تهاجم فرهنگی بر امنیت اجتماعی شهروندان شهر هرات می باشد. نگارنده در این تحقیق به دنبال این است که دریابد، آیا تهاجم فرهنگی بر امنیت اجتماعی تأثیر دارد؟ بدین منظور به طرح این فرضیه، که تهاجم فرهنگی بر امنیت اجتماعی شهروندان شهر هرات تأثیر دارد، پرداخته است. این تحقیق روی شهروندان نواحی پانزده گانه شهر هرات، که تعدادشان (۶۶۱۱۸۵) تن می باشد، صورت گرفته است و حجم نمونه در این تحقیق با استفاده از فرمول محاسباتی کوکراین به دست آمده، که به تعداد (۳۸۴) تن می باشد، که از روش نمونه گیری طبقه یی در آن استفاده شده است. برای جمع آوری اطلاعات از توزیع پرسش نامه استفاده گردیده است، و برای تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده، از روش آمار توصیفی با استفاده از نرم افزار اقصائیه وی Excel استفاده صورت گرفته است. نتایج به دست آمده از این تحقیق نشان دهنده این است که: تهاجم فرهنگی بر امنیت اجتماعی شهروندان پانزده ناحیه شهر هرات تأثیر دارد.

واژه های کلیدی: شهر هرات، فرهنگ، اجتماع، تهاجم فرهنگی و امنیت اجتماعی.

مقدمه

حیات بشری، همواره با فرهنگ توأم بوده است، و ملتی که فرهنگ مخصوص به خود نداشته باشد، مرده محسوب می شود؛ علاوه بر این، یک فرهنگ بالنده برای تکامل خود باید توانایی برقراری ارتباط با سایر فرهنگ ها و جذب عناصر مثبت آن را داشته باشد؛ بنابراین، تمام فرهنگ ها باید در تعامل با یکدیگر باشند، تا بتوانند در مجموع، بشر را به پیشرفت مطلوب برسانند. در عصر حاضر، که نظام سرمایه داری با تک قطبی شدن جهان و فروپاشی رژیم شوروی سابق، یک تاز عرصه جهانی شده است، به شکل های مختلف می کوشد تا نظرات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی خود را به تمام کشورهای جهان تحمیل کند و فرهنگ واحدی متناسب با منافع درازمدت خود بر جهان حاکم سازد؛ از طرف دیگر، سایر ملت ها نیز در برابر این زیاده خواهی سرمایه داری برای حفظ و پاس داری از فرهنگ ملی و بومی خود مقاومت می کنند.

آنچه درباره این موضوع از اهمیت بیش تری برخوردار است و متأسفانه تا کنون در بسیاری از موارد با غفلت همراه بوده است، مسأله مبارزه فرهنگی می باشد؛ زیرا، تهاجم فرهنگی بر خلاف تهاجم نظامی و اقتصادی، یک جریان کاملاً ملموس نیست، که بتوان در برابر آن واکنش دفاعی نشان داد؛ بل که دارای طبیعتی پیچیده است، که از تلاش های دشمنان اسلام، طی مدت های طولانی شکل گرفته و با فرهنگ اسلامی عجین شده است. این شیوه، خطرناک ترین نوع هجوم است، که اگر با موفقیت همراه باشد، دشمن به همه اهداف خود رسیده است و دیگر نیازی به مبارزه نظامی هم نخواهد بود.

برای این که جلو تهاجم فرهنگی دشمنان گرفته شود، باید همه افراد جامعه تلاش و کوشش کنند و با هوشیاری و آگاهی از نقشه های دشمنان، نقشه های آنان را برای مردم آشکار ساخته و روش های مقابله با تهاجم فرهنگی دشمنان را عملاً به همه آحاد جامعه آموزش دهند و در مقابل تهاجم فرهنگی دشمن سد و مانعی بزرگ ایجاد نمایند و نقشه دشمنان را به خودشان برگردانند.

بنابر این، ضرورت است تا پژوهش پیرامون تهاجم فرهنگی و تأثیر آن بر امنیت اجتماعی به انجام برسد، تا جامعه ما بتواند در این زمینه اطلاعات کافی در دست داشته باشد و با مطالعه هر چه بیش تر در مورد فرهنگ خویش و فرهنگ های بیگانه و همچنین راه های نفوذ فرهنگ بیگانه جلو تهاجم فرهنگی را گرفته و روزه روز بر بالنده گی فرهنگ خویش بیفزایند.

بدون شک، انجام این پژوهش، برای جامعه و مردم، معلومات مفید را ارائه خواهد کرد تا با درک به تر مفهوم فرهنگ، تهاجم فرهنگی و راه های مقابله با این پدیده، بتوانند با پدیده هایی که فرهنگ ما را تهدید می کند، مقابله کنند.

تهاجم فرهنگی از جمله مفاهیمی است که کم‌تر توجه و کم‌تر تحقیقی درباره آن در شهر هرات صورت گرفته است؛ با آن‌هم، به دودسته از تحقیقات در این پژوهش توجه شده است:

تحقیقات خارجی:

عنوان	نام	مکان	زمان	یافته‌ها
نقش تربیت دینی خانواده در مقابله با تهاجم فرهنگی	طباطبایی امیری، فایزه سادات، اکرم محمدیان	ایران: دانش‌گاه آزاد اسلامی واحد کرج	۱۳۹۱	در زمینه مقابله با تهاجم فرهنگی خانواده‌ها نیز می‌توانند با تربیت دینی فرزندان، نقش خطیر خود را در جامعه به خصوص جامعه اسلامی به ظهور برسانند.
مقاله بررسی تأثیر تهاجم فرهنگی بر روی فرهنگ پس از وقوع انقلاب اسلامی در جمهوری اسلامی ایران	هومانی فرهانی، محمد، رحیم حکیم نیا	دانش‌گاه آزاد اسلامی واحد ماکو	۱۳۹۳	سرعت جریان تبادل ارتباطات و فناوری رو به رشد جریان اطلاعات خطر بزرگی را پیش روی کشورهایی هم‌چون جمهوری اسلامی می‌نهد و آن هم بحث تبلیغات ماهواره‌یی و شبکه‌های اینترنتی است، که امروزه از آن‌ها به قدرت نرم‌افزار نیز یاد می‌شود.

جدول شماره^(۱)، تحقیقات خارجی

تحقیقات داخلی:

عنوان	نام	مکان	زمان	یافته‌ها
بررسی تأثیر وسایل ارتباط جمعی بر توسعه فرهنگی	محمد داوود امینی	ولایت هرات	۱۳۹۵	آمار به دست آمده نشان‌دهنده تأثیر مثبت وسایل ارتباطی جمعی بر توسعه فرهنگی شهر هرات می‌باشد و می‌توان گفت، که فرضیه اصلی این تحقیق تأیید می‌گردد.
بررسی نقش ریاست اطلاعات و فرهنگ ولایت هرات در حفظ میراث فرهنگی ولایت هرات	فاطمه محمدی	ولایت هرات	۱۳۹۴	ریاست اطلاعات و فرهنگ ولایت هرات می‌تواند در حفظ میراث فرهنگی این ولایت مؤثر واقع شود.

جدول شماره^(۲)، تحقیقات داخلی

این تحقیق روی شهروندان پانزده ناحیه شهر هرات، که تعدادشان (۶۶۱،۱۸۵) تن می‌باشد، صورت گرفته است و حجم نمونه در این تحقیق با استفاده از فرمول محاسباتی کوکرین به دست آمده، که به تعداد (۳۸۴) تن می‌باشد، که از روش نمونه‌گیری طبقه‌یی در آن استفاده شده است. برای جمع‌آوری اطلاعات از توزیع پرسش‌نامه استفاده گردیده است، و برای تجزیه و تحلیل اطلاعات

به دست آمده، از روش آمار توصیفی با استفاده از نرم افزار احصائیه وی Excel استفاده صورت گرفته است. نتایج به دست آمده از این تحقیق نشان دهنده این است که تهاجم فرهنگی بر امنیت اجتماعی شهروندان پانزده ناحیه شهر هرات تأثیر دارد.

تهاجم فرهنگی

تهاجم فرهنگی، حرکتی مرموزانه، حساب شده، با برنامه ریزی دقیق و استفاده از شیوه ها، ابزارها و امکانات متعدد و متنوع، برای سست کردن باورهای دینی، دگرگونی ارزش ها، انحراف اندیشه ها، تغییر و تبدیل آداب و سنن اجتماعی، نابودی اصول اخلاقی حاکم بر جامعه، از بین بردن اصالت و فرهنگ و سنن ملی و در نهایت، جایگزین کردن فرهنگ بیگانه را می توان یکی از اهداف تهاجم فرهنگی دانست تا بدین وسیله، ملت مورد نظر را به پوکی و پوچی بکشاند؛ چون آن ها را از نظر شخصیتی تضعیف کرده و روحیه استقلال و قدرت مقاومت را از آنان گرفته است، اصول فکری خویش را القا و فرهنگ و باورهایش را بر آن ها تحمیل می کند؛ به عبارت دیگر، در تهاجم فرهنگی، ملتی بخواهد فرهنگ رایج و غالب ملت دیگری را بگیرد و فرهنگ خود را به آن ها تحمیل کند تا ملت مورد تهاجم، تحت سلطه درآید؛ بدین ترتیب، بر ملت مزبور تسلط یابد و ضربان اقتصادی، سیاسی و نظامی آن را در دست گیرند. برای نیل به هدف آسان ترین و کم هزینه ترین راه، تغییر فکر و خط مشی ملت مورد تهاجم است؛ در این روش، القا می شود که فرهنگ شما، خوب نیست، شما متحجرید و انواع شعارهایی به ظاهر زیبا مطرح می شود. بر این اساس، همیشه، پیش از هر تهاجمی، تهاجم های فرهنگی صورت می گیرد (آل فرد جی؛ ۱۹۲۱ م: ۴۹).

امروزه، باتوجه به رشد فکری و آگاهی عمومی ملت های جهان، نفوذ و سلطه و به دست آوردن مستعمرات دیگر کشورها با لشکرکشی های نظامی، به آسانی، امکان پذیر نیست و هزینه های زیادی بر مهاجمان تحمیل می کند؛ به همین سبب، بیش از یک قرن، استعمارگران روش نفوذ در کشورها را تغییر داده اند و با استفاده از سیاست های فرهنگی، می کوشند به اهداف شوم خود دست یابند؛ زیرا فهمیده اند که به ترین راه نفوذ در کشورهای دیگر، نفوذ در فرهنگ آنان و استحاله درونی آن است. آنان می خواهند ارزش های مورد پسند خود را مرفقی جلوه دهند تا بتوانند آن را جایگزین معیارهای بومی و ملی ملت ها سازند، که در فرهنگ ملت ها، به این کارها هجوم فرهنگی می گویند. آنان پی برده اند که در تقابل ادوات نظامی و فرهنگی، همیشه فرهنگ پیروز است و فهمیده اند که در رویارویی با فرهنگ و اعتقادات، نمی توان به زور متوسل شد. این نتیجه از نظر معارف قرآنی و احادیث و روان شناسی نیز کاملاً به اثبات رسیده است؛ قرآن مجید در فرازی از آیه الکرسی می فرماید: «لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ» (سوره بقره؛ آیه ۲۵۶)؛ یعنی اکراه و جبری در پذیرش دین، که

مجموعه‌یی از اعتقادات است، راه ندارد؛ پس هیچ زمانی جبر و اکراه نمی‌تواند شخصی را دین‌دار و یا مسلمان کند. در تهاجم فرهنگی، دشمن با به کارگیری ابزار فرهنگی، به دنبال سلطه فرهنگی و در نهایت، سلطه سیاسی می‌باشد.

البته زمانی فرهنگ ملتی مورد هجوم فرهنگ مهاجم قرار می‌گیرد، که ارزش‌ها، سنت‌ها و اصول اولیه فرهنگ مهاجم، به اصول اولیه و دانش‌های ملی، سنتی و مذهبی آن ملت حمله کند و آهسته‌آهسته ارزش‌ها و اصول فرهنگ مهاجم جای‌گزین آن شود. زمانی که غربی‌ها بتوانند در فرهنگ ما رخنه و احساسات ملت را جریحه دار نمایند، دیگر هیچ خونی برای دفاع از وطن جاری نخواهد شد و مادری در فراق فرزند به میدان رفته‌اش، اشک نخواهد ریخت؛ هم‌چنین اسلحه‌یی بر دوش جوانان ما قرار نخواهد گرفت و دستی برای دعا کردن ملت مسلمان به سوی آسمان دراز نخواهد شد و قلبی برای وطن به تپش نخواهد افتاد و هرگز فریاد «الله اکبر» به گوش نخواهد رسید؛ پس باید در برخورد فرهنگ، با فرهنگ وارد شد.

اهداف تهاجم فرهنگی

تهاجم فرهنگی می‌تواند دو هدف متضاد داشته باشد؛ یعنی تهاجم فرهنگی به دلیل این است که ملت مورد هجوم، فرهنگ متعالی ندارد و از نظر فرهنگی، علمی و اجتماعی در انحطاط به سر می‌برد؛ در چنین شرایطی، اگر فرهنگی برضد چنین فرهنگی قیام کند، خوب است؛ برای نمونه، اگر فرهنگی حمله کرد، فرهنگ مصرگرایانه ملتی را، که ارزش چندی برای تولید قائل نیستند، تغییر داد و فرهنگ آن‌ها را به فرهنگ تولیدی تبدیل کرد، نه تنها بد نیست، که واجب نیز می‌باشد (شاهدین؛ ۱۳۹۰: ۱۴).

افزون بر این، تهاجم فرهنگی ممکن است هدف دیگری داشته باشد و باورهای درست را از مردم بگیرند و باورهای دروغین و ارزش‌های غلط را به آنان تلقین نمایند؛ چنین تهاجمی بد می‌باشد؛ و باید در برابرش ایستاد. امروزه، یکی از اهداف تهاجم‌های فرهنگی، تأمین منافع اقتصادی مهاجمان می‌باشد، به‌ویژه در ملت‌هایی که مادی‌گرا هستند و چیزی به جز مادیات را قبول ندارند.

این دسته، فرهنگ را ابزاری برای رسیدن به هدف‌های اقتصادی خود می‌دانند؛ زیرا برای شان فقط ارضای شهوات، مال‌اندوزی و ثروت، مطرح می‌باشد و چیز دیگری مطرح نیست و دریافته‌اند که با فرهنگ، به دل‌خواه خود می‌رسند و آن‌ها از تهاجم فرهنگی استفاده می‌کنند. برای چنین افرادی مطرح نیست، که آیا کشور مورد هجوم، فرهنگ درستی دارد یا نه و به هیچ‌روی به اصلاح آن فرهنگ نمی‌اندیشند؛ بل که فرهنگ را وسیله می‌دانند تا جایی که احساس کردند این ابزار قدیمی شده است، آن را رها می‌کنند و دست به دامن ابزارهای دیگر می‌شوند.

ابزار و وسایل تهاجم فرهنگی

هر تهاجمی، به اقتضای زمان و امکانات، ابزار و وسائل متناسب با خود را به کار می برد. بی شک، قوی ترین و مؤثرترین ابزار در تهاجم فرهنگی، که هدف ایجاد نگرش و باور در ملتی برای انتخاب شیوه زنده گی است، فرهنگ خواهد بود؛ باید با فرهنگ به جنگ فرهنگ رفت، همان گونه که با مکتب و اعتقاد، به جنگ اعتقاد و مکتب می روند. فرهنگ، یک باور، بینش، پذیرش و انتخاب است و جز به وسیله باور و بینش دیگری که جایگزین آن شود، نمی توان فرهنگی را از زنده گی قوم و اجتماعی حذف نمود؛ با این حال، چون ورود و پذیرش فرهنگ، انتخابی و اختیاری نیست، فرهنگ مهاجم باید با ابزار و کارهای فرهنگی مستمر و حساب شده، به تحکیم و تثبیت و تنفیذ خود در ملت مرعوب اقدام نماید و با ایجاد گرایش و پذیرش انتخابی از سوی ملت مرعوب، به مقصود خود برسد. به قول «ابن خلدون، جامعه شناس بزرگ اسلامی»: ملت مغلوب، زود و سریع، فرهنگ ملت غالب را می پذیرد». برای تثبیت باید از ابزار فرهنگی استفاده شود؛ از این رو، استکبار جهانی با امکاناتی که در اختیار دارد، برای تزریق فرهنگ مبتذل خود به جوامع غیر غربی، به اشکال گوناگون از این روش استفاده می نماید و ملت ها را با فرهنگ اصیل خود بی گانه می نماید و زمینه پذیرش فرهنگ غرب را فراهم می سازد؛ به گونه ای که مردم مورد هجوم، معتاد فرهنگ مهاجم و گاهی کاسه داغ تر از آش شوند. راه هایی که در تهاجم فرهنگی مورد استفاده غرب قرار می گیرند، زیادند؛ ولی می توان راه های زیر را مورد دقت قرار داد:

۱. با صدور فیلم های سینمایی، تلویزیونی و ویدیویی، که با نام های فریبنده، بر اساس فرهنگ بی بندوبار غربی و برداشتن مرز محرم و نامحرم و بی توجهی به نکات اخلاقی و پافشاری بر تحریک جنسی ساخته می شوند، تا کم کم حریم محرم و نامحرم کمرنگ شود و دختران و پسران جوان به بلوغ زودرس و تحریک جنسی دچار گردند و پرده های حیا و شرم پاره گردند و خود به خود زمینه فساد فراهم شود؛

۲. ابداع و رواج و صدور مدهای لباس و پوشاک، به ویژه لباس های زنانه، که به تدریج عفاف و شرم را از دختران و زنان سلب می نماید و عرضه نوآوری ها و ایجاد جاذبه های تبلیغاتی رادیویی، تلویزیونی و مطبوعاتی، با استفاده از متخصصان طراح آگهی های تبلیغاتی؛

۳. ورود بسیاری از مجلات، روزنامه ها و کتب خارجی می تواند عامل رواج فرهنگ مبتذل غربی در جوامع غیر غربی باشد و فرهنگ مادی، فاسد و بی بهره از فضیلت و معنویت غرب را از لابه لای صفحات و سطورشان به ملت مورد هجوم بخوراند؛

۴. گروهی از استادان اروپا رفته، که تحصیلات عالی و طولانی مدت در غرب داشته اند؛ مانند خاشاکی، در برابر فرهنگ غرب تسلیم شده و اصالت خود را از یاد برده اند و با در اختیار داشتن سنگر

صنّف‌ها و برتری علمی، مؤثرترین عامل نفوذ فرهنگ مهاجم به شمار می‌روند. استکبار جهانی با پرورش گروهی از دانش‌جویان خارجی مقیم غرب، قدرت تهاجم فرهنگی خود را افزایش می‌دهد؛ ۵. تهیه و صدور عکس‌های مبتذل، که برای نسل جوان جاذبه دارد، حتا چاپ عکس‌های بی‌شرمانه بر بدنه لیوان‌ها، پارچه‌ها، ظروف کریستال، کاغذهای شکلات و ...، برای فراهم کردن زمینه تحریک جنسی و دریدن پرده شرم و حیا و نیز سوق دادن خانواده‌ها، به‌خصوص نسل جوان، به سوی فساد و بی‌بندوباری؛

۶. سیستم باز در مبادلات مسافر، که امروزه به صورت اصل پذیرفته شده بین‌المللی در آمده است، عامل مهمی در خدمت تهاجم فرهنگی غرب به شمار می‌رود و متأسفانه آسیب این پدیده دوطرفه می‌باشد. زنده‌گی پُر زرق و برق و جاذبه‌های مادی و به دور از تقیدات اخلاقی و امکانات زنده‌گی و نظم و انضباط ظاهری در امور جاری غرب، برای هر بیننده‌یی فریبنده و جذب‌کننده خواهد بود و بیش‌تر مسافران دیار غرب، حتا دین‌داران با فرهنگ، شیفته یک یا چند جنبه زنده‌گی غربی می‌شوند و با زمینه پذیرش فرهنگ غرب یا دست‌کم دشمنی‌نکردن با آن، به کشور و خانه و کاشانه خویش باز می‌گردند؛ بدین ترتیب، رفتار و اخلاق بسیاری از آن‌ها رنگ غربی به خود می‌گیرد یا آن را ترویج می‌کنند یا دست‌کم افسوس می‌خورند، که چرا نظام اجتماعی، اداری و معاملاتی ما مسلمان‌ها چنین انضباطی ندارد؟ (راه‌نمایی؛ ۱۳۷۹: ۱۷-۲۰).

راه‌های مقابله با تهاجم فرهنگی

در اصول اولیه اسلام، هیچ‌گاه برخورد فیزیکی و جبری توصیه نشده است و در اجرای امر به معروف و نهی از منکر، باید آرام‌آرام پیش رفت و در صورت بی‌تأثیربودن، در نهایت به برخورد فیزیکی رو آورد؛ اما شیوه‌هایی که در بی‌اثرکردن تهاجم فرهنگی دشمنان می‌توان به کار گرفت (یوسفی‌زاده؛ ۱۳۹۳: ۴۳):

۱. تقویت بیش‌دینی و سیاسی مردم؛
۲. مبارزه با مصرف‌گرایی و تجمل‌پرستی؛
۳. ایجاد محیط گرم خانواده‌گی و برخورد دوستانه با جوانان؛
۴. تسهیل ازدواج جوانان؛
۵. اهمیت‌دادن به فرهنگ و تقویت بخش فرهنگی - هنری؛
۶. برنامه‌ریزی برای اوقات فراغت جوانان؛
۷. ترویج شایسته امر به معروف و نهی از منکر؛
۸. تحریم جدی ابزار تهاجم فرهنگی؛

۹. گسترش کتابخانه‌های ثابت و سیار؛
۱۰. محدود کردن انگیزه‌های سفر به غرب؛
۱۱. سامان دادن به نظام آموزش و ایجاد رشته‌های ویژه بانوان؛
۱۲. تبیین نظام اسلامی برای جوانان، که اساس حکومت اسلامی است؛
۱۳. تبیین اندیشه جدایی‌ناپذیر دین از سیاست؛
۱۴. ارزیابی محققانه فرهنگ غربی.

در ضمن، این کار نمی‌تواند تنها بر دوش یک یا چند نهاد و سازمان خاص باشد؛ بل که برای دفع و مقابله با آن، بسیج تمام نیروها و امکانات مردمی و نهادهای فرهنگی؛ مانند آموزش و پرورش، وزارت اطلاعات و فرهنگ، وزارت تحصیلات عالی، وزارت ارشاد، حج و اوقاف، رسانه‌های تصویری، صوتی و نوشتاری و فضای مجازی و ... لازم و ضروری است و تنها با هم‌کاری و هم‌فکری همه‌جانبه و مجدانه این نهادها و سازمان‌ها و آحاد ملت، جوانان را از گرفتار شدن در چنین گندابی که جدایی از فرهنگ خودی و سقوط در دام فرهنگ پوچ و بی‌هدف بیگانه است، می‌توان نجات داد و امکان دفع این شبی‌خون و غارت فرهنگی را فراهم کرد.

اگر مسلمانان به خود نیابند، قدرت‌مندان و استکبار جهانی، اهداف خود را به سرعت جامه عمل می‌پوشانند و آن‌وقت فاجعه‌یی بس اسفناک برای ملت رخ خواهد داد.

امنیت اجتماعی

نظام نوین جهانی از همان آغاز با ناامنی، هرج و مرج، بحران و جنگ روبه‌رو بوده است. بسیاری از گروه‌های قومی، نژادی، مذهبی و ...، که در سال‌های گذشته در چهارچوب‌های سیاسی - اجتماعی نسبتاً آرامی در کنار یک‌دیگر زنده‌گی می‌کردند، اکنون پس از پایان جنگ سرد، نزاع جدیدی را به خاطر هویت‌جویی در سراسر جهان تجربه می‌کنند. آن‌ها که فکر می‌کردند با پایان جنگ سرد و رقابت‌های تسلیحاتی، نظامی و ایدئولوژی، که افسار گسیخته، جهان می‌رود از امنیت و ثبات سازنده‌یی برخوردار گردد، به زودی از این اندیشه خام سرخورده شدند (کیوستو؛ ۱۹۴۸م: ۲۲).

سقوط سریع امپراطوری شوروی و تقسیم آن به کشورهای مستقل کوچک و بزرگ مفهوم امنیت، حاکمیت، استقلال و دیگر پدیده‌های دیرپای سیاست و روابط بین‌الملل را دست‌خوش دگرگونی کرد. مفهوم سنتی امنیت، اعتبار خود را از دست داد و منافع قومی و مرزهای نژادی جای‌گزین منافع، آرمان‌ها و اهداف دولت‌ها و ملت‌ها شد.

به رغم این پیشینه، مذاکرات مشترک و آشکار بسیاری در این خصوص انجام شد، که امنیت باید توسعه یابد تا مواردی همچون مهاجرت، پناهنده‌گان، جنایات و وخامت نظم عمومی و رویارویی

خشونت داخلی را نیز دربرگیرد؛ بنابراین، شاهد تحولی عمده در نگرش محققان به امنیت ملی هستیم و آن عبارت است از تحول از مفهوم تک‌بعدی به مفهومی چندبعدی. محققان حوزه امنیت ملی هم‌اکنون براین باورند، که تکیه بر بُعد نظامی برای درک صحیح و تحقق کامل امنیت ملی به هیچ‌وجه کافی نیست و ضروری است تا ملاحظات مربوط به ابعاد غیرنظامی در کانون محاسبات امنیتی قرار گیرد.

از جمله ابعادی که کم‌تر به آن پرداخته شده، نقش نیروهای اجتماعی و ساختارهایی؛ مثل قبیله، خانواده، سازمان‌های مذهبی، گروه‌های قومی، طرفداران حقوق زنان و ...، در تغییر الگوهای امنیتی و یا تحصیل این مقوله مهم است. امنیت اجتماعی، که در ذیل موضوع امنیت ملی قرار دارد و یکی از مؤلفه‌های اصلی آن را تشکیل می‌دهد، بیان‌گر پیوند و ارتباط نزدیک و تنگاتنگ میان امنیت دولت و جامعه است. در تحلیل بعد اجتماعی امنیت ملی هدف، حفظ ارزش‌های دیرپای اجتماعی است، که گروه‌های مختلف در جامعه متولی آن هستند. درواقع سطح دیگری از منافع عمومی بین فرد و دولت وارد صحنه می‌شود - که قایم به گروه‌ها و دسته‌های اجتماعی است - که هر یک کلیت منحصر به فردی را تشکیل می‌دهند.

گروه‌های مذهبی، جنسی، نژادی، سنی، قومی و ملی از جمله گروه‌های اجتماعی هستند، که جایی برای خود در فاصله بین فرد و دولت تشکیل داده و الگوی امنیت را از حالت قطبی ساده بین فرد و دولت خارج کرده‌اند و به جهت ارائه الگوهای خاص رفتاری نقش به‌سزایی در تأمین امنیت ایفا می‌کنند؛ از سوی دیگر چون غالباً امنیت در فقدان تهدید و آسیب تعریف می‌گردد، به شرح تهدیدات در حوزه امنیت اجتماعی پرداخته و انواع آن را مورد بررسی قرار می‌دهیم و در نهایت با بحثی پیرامون نحوه ارزیابی امنیت اجتماعی مقاله را پایان می‌دهیم. معادله سنجش امنیت حائز اهمیت می‌باشد؛ چرا که توانایی سنجش امنیت از جمله لوازم اساسی برای درک امکان تحقق امنیت اجتماعی است و با آگاهی از میزان و کیفیت آن می‌توان ارزیابی واقع‌بینانه‌یی از چه‌گونه‌گی استقرار امنیت در روابط میان گروه‌های اجتماعی به‌دست آورد. در مورد امنیت دیدگاه‌های گوناگونی موجود است، که نظر مولار در این مورد قابل تأمل است:

مولار و اشکال امنیت

از آن‌جا که آغاز تدبیر و تفکر در باب امنیت با وجه سلبی آن همراه بوده است؛ یعنی شرایط فارغ از خطر، ترس، زیان و صدمه و استمرار شرایط اطمینان خاطر و آرامش. بر همین منوال در باب امنیت اجتماعی نیز وجه سلبی آن بیش‌تر مورد توجه و تعمق می‌باشد؛ چنان‌که مولار خاطر نشان می‌کند امنیت اجتماعی زمانی مطرح می‌شود، که جامعه تهدیدی در باب مؤلفه‌های هویتی خود احساس کند.

مولار بحث خود را در باب امنیت اجتماعی با شرح اشکال متفاوت امنیت آغاز می نماید. او معتقد است امنیت در سه شکل ملی، اجتماعی و انسانی وجود دارد، که پاسخ به سؤال اساسی امنیت برای چه کسی یا به بیان دیگر هدف مرجع امنیت در هر یک از این اشکال متفاوت است و به تناسب تفاوت در مراجع امنیت، تهدیدات نیز متفاوت خواهند بود.

اشکال امنیت	هدف مرجع	تهدیدات
ملی	دولت	حاکمیت و قلمرو
اجتماعی	گروه های امنیت	هویت
انسانی	فرد	بقا

شکل (۳-۱)، اشکال امنیت

چنان که ملاحظه می گردد، مقام مرجع در امنیت ملی، دولت، در امنیت اجتماعی، گروه های اجتماعی، و در امنیت انسانی تک تک افراد است.

ارتباط تهاجم فرهنگی با امنیت اجتماعی

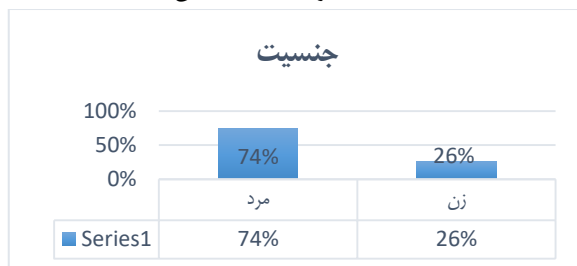
فرهنگ و مسائل فرهنگی، جای گاه ویژه ای در هر جامعه و مکتب دارد. اسلام نیز این امر را با حساسیت ویژه ای پی می گیرد. تهاجم فرهنگی مفهوم عمیق و پیچیده ای دارد و هدف نهایی آن، نابودی آیین و تمدن مورد نظر و وارد ساختن عناصر بیگانه و انحرافی در آن است. نخستین هدف آن از بین بردن یا تضعیف فرهنگ قومی می باشد. تهاجم فرهنگی از مهم ترین موضوعاتی است، که در چند سال گذشته در کشور ما مطرح شده و آسیب های زیادی وارد کرده است. این تهاجم، پدیده ای منسجم و برنامه ریزی شده به شمار می رود، که متأسفانه برخی آن را توهم می پندارند. شاید منشأ این تصور، ناآگاهی از جریان مرموز و تأثیرگذار تهاجم یا ساده انگاری باشد.

بدون تردید یکی از عوامل پایداری جوامع، توجه به امنیت اجتماعی است. بدون ثبات و امنیت، هیچ جامعه ای امکان رشد و تکامل را نخواهد یافت. بدون آن، دستاوردهای مثبت، جای خود را به پیامدهای منفی می دهند و ناگواری ها و ناهنجاری های اجتماعی فراوانی پدید می آید. به اعتقاد برخی جامعه شناسان، میزان ناامنی با درجه گسترش شهر رابطه مستقیم دارد؛ یعنی به موازات افزایش جمعیت، میزان جرایم نیز بالا می رود و افزایش جرایم در شهر، امنیت فردی و اجتماعی را کاهش می دهد. به نظر این جامعه شناسان، شهرها به دلیل گسترده گی، بالابودن میزان جمعیت، گسترش حاشیه نشینی، فراوانی جمعیت بیکار، انبوهی مهاجران، بیگانه گی اجتماعی و برخی دلایل دیگر، که در روستا یا شهرهای کوچک وجود ندارد، شرایط مناسبی را برای کسانی که قصد ناامن کردن جامعه را دارند، به وجود می آورند.

مناقشه تحقیق

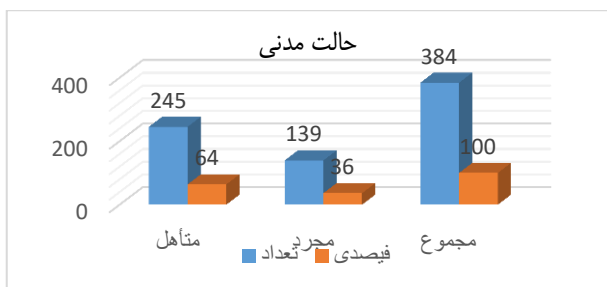
تجزیه و تحلیل اطلاعات مربوط به جمعیت‌شناسی

جنسیت افراد تحت تحقیق

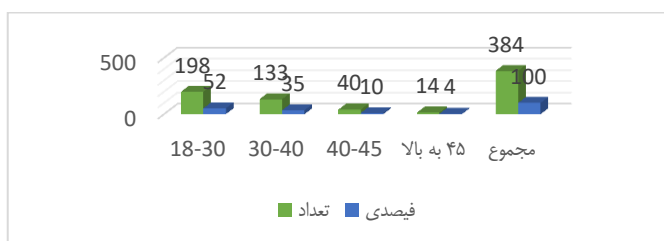
نمودار (۱). جنسیت پاسخ‌دهندگان. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

بررسی حالت مدنی

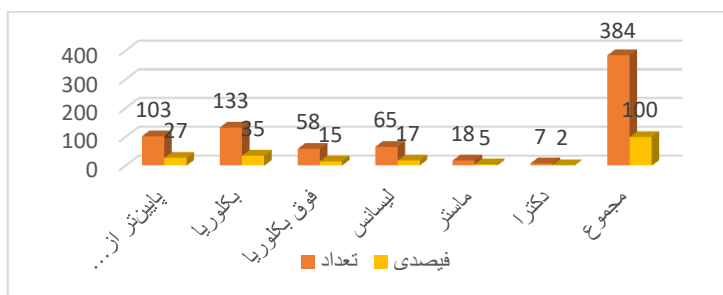
نمودار (۲). حالت مدنی. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

میزان سن پاسخ‌دهندگان

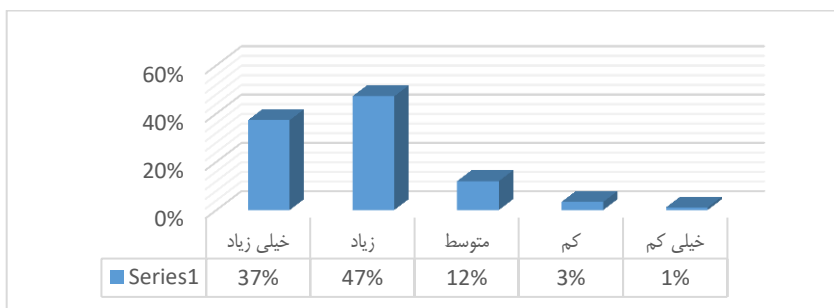
نمودار (۳). سن پاسخ‌دهندگان. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

تحصیلات پاسخ‌دهندگان

نمودار (۴). تحصیلات پاسخ‌دهندگان، منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

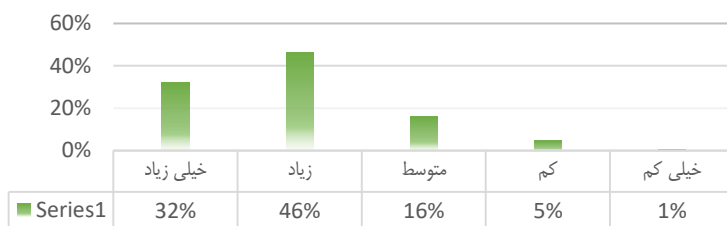
تجزیه و تحلیل اطلاعات مربوط به مؤلفه اول (عدم آگاهی از میراث‌های علمی و فرهنگی)

نمودار (۵). عدم اطلاع‌رسانی نهادهای آموزشی و تعلیمی، منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

نمودار بالا دیدگاه پاسخ‌دهندگان را در مورد این‌که: عدم اطلاع‌رسانی نهادهای آموزشی و تعلیمی از میراث‌های علمی و فرهنگی، تا چه حد بر امنیت اجتماعی تأثیر گذار است؟ نمایش می‌دهد. از میان مجموع پاسخ‌دهندگان حدود (۱٪) گزینه خیلی کم، حدود (۳٪) گزینه کم، حدود (۱۲٪) گزینه متوسط، حدود (۴۷٪) گزینه زیاد و حدود (۳۷٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند؛ با توجه به درصدی‌های بالا به این نتیجه می‌رسیم که اکثر پاسخ‌دهندگان باورمند به این هستند، که عدم اطلاع‌رسانی نهادهای آموزشی و تعلیمی از میراث‌های علمی و فرهنگی، به میزان زیادی بر امنیت اجتماعی اثر گذار است.

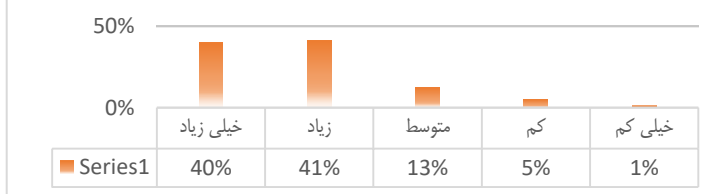
عدم تشویق دولت در حفظ و نگهداری میراث‌های علمی و فرهنگی

نمودار (۶). عدم تشویق دولت در حفظ و نگهداری میراث‌های علمی و فرهنگی، منبع: یافته‌های تحقیق حجم نمونه ۳۸۴

نمودار بالا دیدگاه پاسخ‌دهندگان را مبنی بر این که: عدم تشویق دولت در حفظ و نگهداری میراث‌های علمی و فرهنگی تا چه حد بر امنیت اجتماعی اثرگذار است؟ نمایش می‌دهد. از میان مجموع پاسخ‌دهندگان حدود (۱٪) گزینه خیلی کم، حدود (۵٪) گزینه کم، حدود (۱۶٪) گزینه متوسط، حدود (۴۶٪) گزینه زیاد و حدود (۳۲٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند؛ باتوجه به درصدی‌های بالا به این نتیجه می‌رسیم، که اکثر پاسخ‌دهندگان باورمند به این هستند که عدم تشویق دولت در حفظ و نگهداری میراث‌های علمی و فرهنگی به میزان زیادی بر امنیت اجتماعی اثرگذار است.

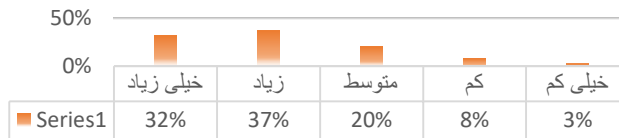
از بین رفتن میراث‌های علمی فرهنگی

نمودار (۷). از بین رفتن میراث‌های علمی و فرهنگی، منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

نمودار بالا، دیدگاه پاسخ‌دهندگان را در مورد این که: از بین رفتن میراث‌های علمی و فرهنگی تا چه حد بر امنیت اجتماعی اثرگذار است؟ نمایش می‌دهد. از میان مجموع پاسخ‌دهندگان حدود (۱٪) گزینه خیلی کم، حدود (۵٪) گزینه کم، حدود (۱۳٪) گزینه متوسط، حدود (۴۱٪) گزینه زیاد و حدود (۴۰٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند؛ باتوجه به درصدی‌های بالا به این نتیجه می‌رسیم، که اکثر پاسخ‌دهندگان باورمند به این اند که از بین رفتن میراث‌های علمی و فرهنگی به میزان زیادی بر امنیت اجتماعی اثرگذار است.

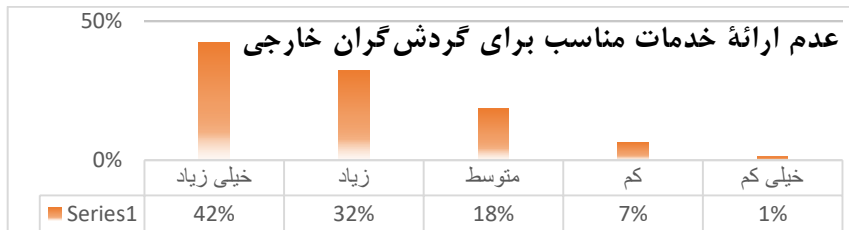
عدم جلب توریست توسط دولت

نمودار (۸). عدم جلب توریست توسط دولت. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

نمودار بالا، دیدگاه پاسخ‌دهنده‌گان را در مورد این که: عدم جلب توریست ناشی از عدم معرفی میراث‌های علمی و فرهنگی توسط دولت، به چه میزان بر امنیت اجتماعی تأثیرگذار است؟ نمایش می‌دهد.

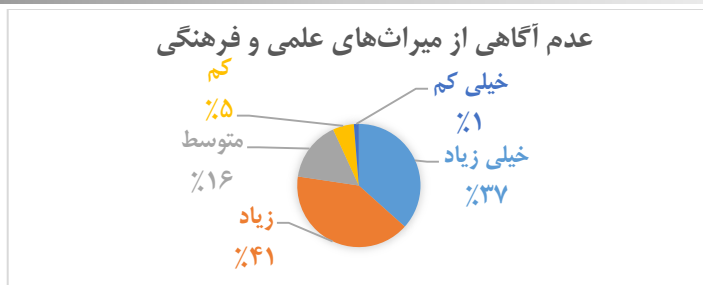
از میان مجموع پاسخ‌دهنده‌گان حدود (۳٪) گزینه خیلی کم، حدود (۸٪) گزینه کم، حدود (۲۰٪) گزینه متوسط، حدود (۳۷٪) گزینه زیاد و حدود (۳۲٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند؛ باتوجه به درصدی‌های بالا، به این نتیجه می‌رسیم که: اکثر پاسخ‌دهنده‌گان باورمند به این هستند که عدم جلب توریست ناشی از عدم معرفی میراث‌های علمی و فرهنگی توسط دولت، به میزان خیلی زیاد بر امنیت اجتماعی شهروندان هرات، اثرگذار است.

نمودار (۹). عدم ارائه خدمات مناسب برای گردش گران خارجی. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

نمودار بالا، دیدگاه پاسخ‌دهنده‌گان را در مورد این که: عدم ارائه خدمات مناسب (امنیت، ترانسپورت و اقامت‌گاه)، برای گردش گران خارجی، به چه میزان بر امنیت اجتماعی اثرگذار است؟ نمایش می‌دهد.

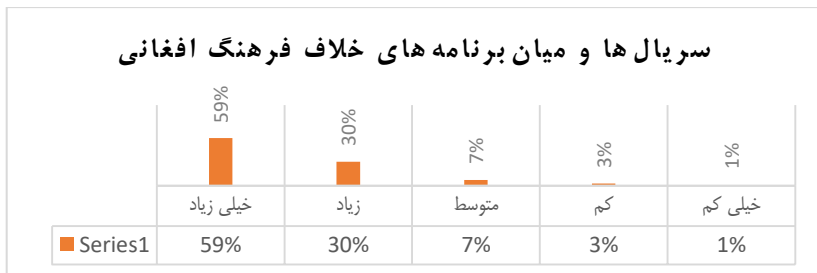
از میان مجموع پاسخ‌دهنده‌گان حدود (۱٪) گزینه خیلی کم، حدود (۷٪) گزینه کم، حدود (۱۸٪) گزینه متوسط، حدود (۳۲٪) گزینه زیاد و حدود (۴۲٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند؛ باتوجه به درصدی‌های بالا، به این نتیجه می‌رسیم که: اکثر پاسخ‌دهنده‌گان باورمند به این هستند که عدم ارائه خدمات مناسب (امنیت، ترانسپورت و اقامت‌گاه)، برای گردش گران خارجی به میزان خیلی زیادی بر امنیت اجتماعی اثرگذار است.

نمودار^(۱۰). اوسط مؤلفه اول. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

باتوجه به پرسش‌های مطرح‌شده در این مؤلفه، دیدگاه کلی پاسخ‌دهندگان در مورد «عدم آگاهی از میراث علمی و فرهنگی به چه میزان بر امنیت اجتماعی شهروندان اثرگذار است؟» بدین‌قرار است: از میان مجموع پاسخ‌دهندگان حدود (۱٪) گزینه خیلی کم، حدود (۵٪) گزینه کم، حدود (۱۶٪) گزینه متوسط، حدود (۴۱٪) گزینه زیاد و حدود (۳۷٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند. باتوجه به درصدی‌های بالا، به این نتیجه می‌رسیم که اکثر پاسخ‌دهندگان در ارتباط به این مؤلفه، باورمند به این هستند که عدم آگاهی از میراث علمی و فرهنگی به میزان زیادی بر امنیت اجتماعی شهروندان اثرگذار است.

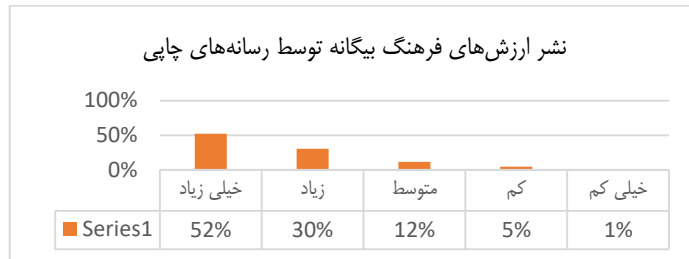
تجزیه و تحلیل اطلاعات مربوط به مؤلفه دوم (شعارهای تبلیغاتی فرهنگ بیگانه)

نمودار^(۱۱). شعارهای تبلیغاتی فرهنگ بیگانه. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

نمودار بالا، دیدگاه پاسخ‌دهندگان را در مورد این که: سریال‌ها و میان‌برنامه‌های خلاف فرهنگ افغانی به چه میزان بر امنیت اجتماعی اثرگذار است؟ نمایش می‌دهد. از میان مجموع پاسخ‌دهندگان حدود (۱٪) گزینه خیلی کم، حدود (۳٪) گزینه کم، حدود (۷٪) گزینه متوسط، حدود (۳۰٪) گزینه زیاد و حدود (۵۹٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند؛ باتوجه به درصدی‌های بالا، به این نتیجه می‌رسیم که اکثر پاسخ‌دهندگان باورمند به این هستند که سریال‌ها و

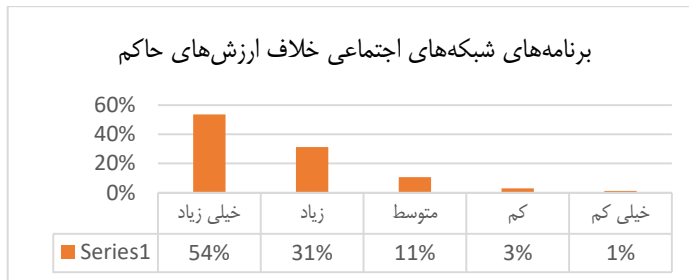
میان برنامه‌های خلاف فرهنگ افغانی، به میزان خیلی زیادی بر امنیت اجتماعی شهروندان اثرگذار اند.

نمودار (۱۳)، نشر ارزش‌های فرهنگی بیگانه توسط رسانه‌های چاپی. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

نمودار بالا، دیدگاه پاسخ‌دهندگان را در مورد این که: نشر ارزش‌های فرهنگ بیگانه توسط رسانه‌های چاپی (روزنامه، مجلات و پوسترها)، تا چه میزان بر امنیت اجتماعی اثرگذار است؟ نمایش می‌دهد.

از میان مجموع پاسخ‌دهندگان حدود (۱٪) گزینه خیلی کم، حدود (۵٪) گزینه کم، حدود (۱۲٪) گزینه متوسط، حدود (۳۰٪) گزینه زیاد و حدود (۵۲٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند؛ باتوجه به درصدی‌های بالا، به این نتیجه می‌رسیم که اکثر پاسخ‌دهندگان باورمند به این هستند که نشر ارزش‌های فرهنگ بیگانه توسط رسانه‌های چاپی (روزنامه، مجلات و پوسترها)، به میزان خیلی زیادی بر امنیت اجتماعی شهروندان اثرگذار است.

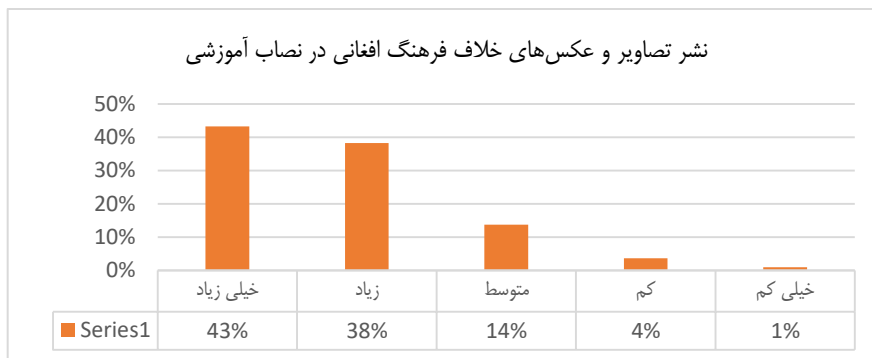

نمودار (۱۴)، برنامه‌های شبکه‌های اجتماعی خلاف ارزش‌های حاکم. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

نمودار بالا، دیدگاه پاسخ‌دهندگان را در مورد این که: برنامه‌های شبکه‌های اجتماعی خلاف ارزش‌های حاکم تا چه میزان بر امنیت اجتماعی اثرگذار است؟ نمایش می‌دهد.

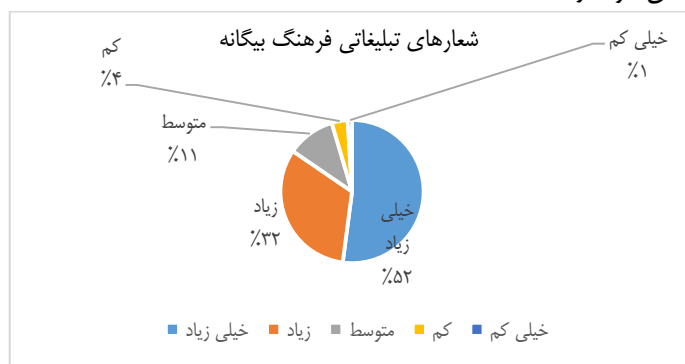
از میان مجموع پاسخ‌دهندگان حدود (۱٪) گزینه خیلی کم، حدود (۳٪) گزینه کم، حدود (۱۱٪) گزینه متوسط، حدود (۳۱٪) گزینه زیاد و حدود (۵۴٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند؛ باتوجه به درصدی‌های بالا، به این نتیجه می‌رسیم که اکثر پاسخ‌دهندگان باورمند به این هستند که برنامه‌های

شبکه‌های اجتماعی خلاف ارزش‌های حاکم، به میزان خیلی زیادی بر امنیت اجتماعی شهروندان هرات اثرگذار است.

نمودار (۱۴). نشر تصاویر و عکس‌های خلاف فرهنگ افغانی در نصاب آموزشی. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

نمودار بالا، دیدگاه پاسخ‌دهنده‌گان را در مورد این که: نشر تصاویر و عکس‌های خلاف فرهنگ افغانی در نصاب آموزشی، تا چه میزان بر امنیت اجتماعی اثرگذار است؟ نمایش می‌دهد. از میان مجموع پاسخ‌دهنده‌گان حدود (۱٪) گزینه خیلی کم، حدود (۴٪) گزینه کم، حدود (۱۴٪) گزینه متوسط، حدود (۳۸٪) گزینه زیاد و حدود (۴۳٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند؛ باتوجه به درصدی‌های بالا، به این نتیجه می‌رسیم که اکثر پاسخ‌دهنده‌گان باورمند به این هستند که نشر تصاویر و عکس‌های خلاف فرهنگ افغانی در نصاب آموزشی، به میزان خیلی زیادی بر امنیت اجتماعی شهروندان اثرگذار است.

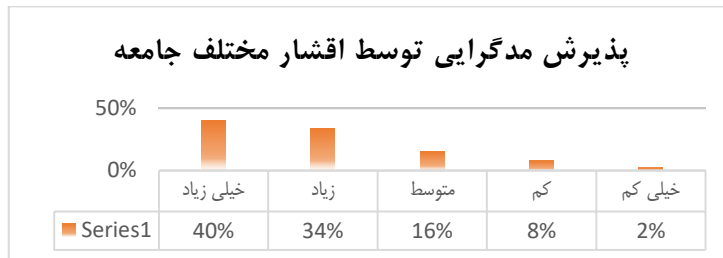

نمودار (۱۵). شعارهای تبلیغاتی فرهنگ بیگانه. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

باتوجه به پرسش‌های مطرح‌شده در این مؤلفه، دیدگاه کلی پاسخ‌دهنده‌گان در مورد «شعارهای تبلیغاتی فرهنگ بیگانه بر امنیت اجتماعی شهروندان به چه میزان می‌تواند اثرگذار باشد؟» بدین قرار

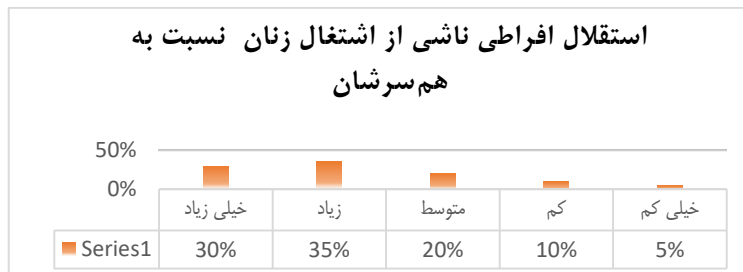
است: از میان مجموع پاسخ دهنده گان حدود (۱٪) گزینه خیلی کم، حدود (۴٪) گزینه کم، حدود (۱۱٪) گزینه متوسط، حدود (۳۲٪) گزینه زیاد و حدود (۵۲٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده اند؛ باتوجه به درصدی های بالا، به این نتیجه می رسیم که اکثر پاسخ دهنده گان در ارتباط به این مؤلفه، باورمند به این استند که شعارهای تبلیغاتی فرهنگ بیگانه به میزان خیلی زیادی بر امنیت اجتماعی شهروندان اثرگذار است.

تجزیه و تحلیل اطلاعات مربوط به مؤلفه سوم (تقلید کورکورانه از فرهنگ بیگانه)

نمودار (۱۶). تقلید کورکورانه از فرهنگ بیگانه. منبع: یافته های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

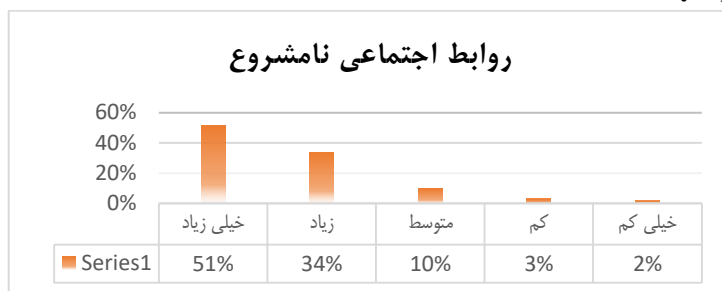
نمودار بالا، دیدگاه پاسخ دهنده گان را در مورد این که: پذیرش مدگرایی توسط اقشار مختلف جامعه تا چه میزان بر امنیت اجتماعی اثرگذار است؟ نمایش می دهد. از میان مجموع پاسخ دهنده گان حدود (۲٪) گزینه خیلی کم، حدود (۸٪) گزینه کم، حدود (۱۶٪) گزینه متوسط، حدود (۳۴٪) گزینه زیاد و حدود (۴۰٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده اند؛ باتوجه به درصدی های بالا، به این نتیجه می رسیم که اکثر پاسخ دهنده گان باورمند به این استند که پذیرش مدگرایی توسط اقشار مختلف جامعه، به میزان خیلی زیادی بر امنیت اجتماعی شهروندان اثرگذار است.

نمودار (۱۷). استقلال افراطی ناشی از اشتغال زنان نسبت به همسرشان. منبع: یافته های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

نمودار بالا، دیدگاه پاسخ دهنده گان را در مورد این که: استقلال افراطی ناشی از اشتغال زنان نسبت به همسرشان تا چه میزان بر امنیت اجتماعی اثرگذار است؟ نمایش می دهد.

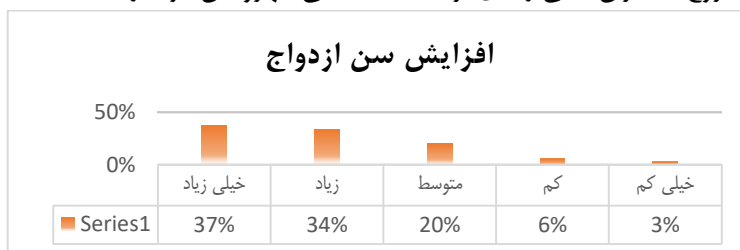
از میان مجموع پاسخ‌دهندگان حدود (۵٪) گزینه خیلی کم، حدود (۱۰٪) گزینه کم، حدود (۲۰٪) گزینه متوسط، حدود (۳۵٪) گزینه زیاد و حدود (۳۰٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند؛ باتوجه به درصدی‌های بالا، به این نتیجه می‌رسیم که: اکثر پاسخ‌دهندگان باورمند به این استند که استقلال افراطی ناشی از اشتغال زنان نسبت به هم‌سرشان، به میزان زیادی بر امنیت اجتماعی شهروندان اثرگذار است.

نمودار (۱۸). روابط اجتماعی نامشروع. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

نمودار بالا دیدگاه پاسخ‌دهندگان را در مورد این که: روابط اجتماعی نامشروع تا چه میزان بر امنیت اجتماعی اثرگذار است؟ نمایش می‌دهد.

از میان مجموع پاسخ‌دهندگان حدود (۲٪) گزینه خیلی کم، حدود (۳٪) گزینه کم، حدود (۱۰٪) گزینه متوسط، حدود (۳۴٪) گزینه زیاد و حدود (۵۱٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند؛ باتوجه به درصدی‌های بالا، به این نتیجه می‌رسیم که اکثر پاسخ‌دهندگان باورمند به این استند که روابط اجتماعی نامشروع به میزان خیلی زیادی بر امنیت اجتماعی شهروندان اثرگذار است.

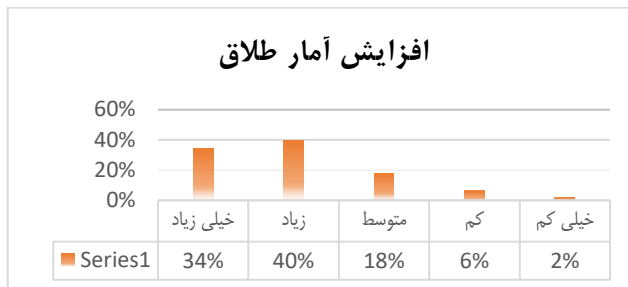

نمودار (۱۹). افزایش سن ازدواج. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

نمودار بالا، دیدگاه پاسخ‌دهندگان را در مورد این که: افزایش سن ازدواج تا چه میزان بر امنیت اجتماعی اثرگذار است؟ نمایش می‌دهد.

از میان مجموع پاسخ‌دهندگان حدود (۳٪) گزینه خیلی کم، حدود (۶٪) گزینه کم، حدود (۲۰٪) گزینه متوسط، حدود (۳۴٪) گزینه زیاد و حدود (۳۷٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند؛ باتوجه به

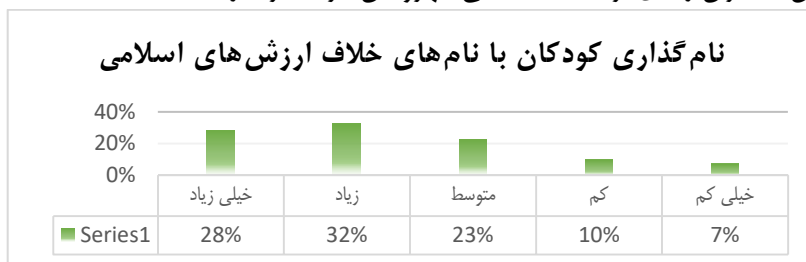
درصدی های بالا، به این نتیجه می رسیم که اکثر پاسخ دهنده گان باورمند به این هستند که افزایش سن ازدواج، به میزان خیلی زیادی بر امنیت اجتماعی شهروندان هرات اثرگذار است.

نمودار (۳۰). افزایش آمار طلاق. منبع: یافته های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

نمودار بالا، دیدگاه پاسخ دهنده گان را در مورد این که: افزایش آمار طلاق، تا چه میزان بر امنیت اجتماعی اثرگذار است؟ نمایش می دهد.

از میان مجموع پاسخ دهنده گان حدود (۲٪) گزینه خیلی کم، حدود (۶٪) گزینه کم، حدود (۱۸٪) گزینه متوسط، حدود (۴۰٪) گزینه زیاد و حدود (۳۴٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده اند؛ باتوجه به درصدی های بالا، به این نتیجه می رسیم که اکثر پاسخ دهنده گان باورمند به این هستند که افزایش آمار طلاق به میزان زیادی بر امنیت اجتماعی شهروندان هرات اثرگذار است.

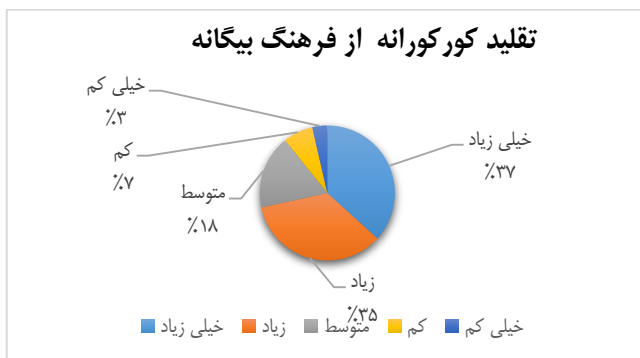

نمودار (۳۱). نام گذاری کودکان با نام های خلاف ارزش های اسلامی. منبع: یافته های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

نمودار بالا، دیدگاه پاسخ دهنده گان را در مورد این که: نام گذاری کودکان با نام های خلاف ارزش های اسلامی تا چه میزان بر امنیت اجتماعی اثرگذار است؟ نمایش می دهد.

از میان مجموع پاسخ دهنده گان حدود (۷٪) گزینه خیلی کم، حدود (۱۰٪) گزینه کم، حدود (۲۳٪) گزینه متوسط، حدود (۳۲٪) گزینه زیاد و حدود (۲۸٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده اند؛ باتوجه به درصدی های بالا، به این نتیجه می رسیم که اکثر پاسخ دهنده گان باورمند به این هستند که نام گذاری کودکان با نام های خلاف ارزش های اسلامی، به میزان زیادی بر امنیت اجتماعی شهروندان هرات اثرگذار است.

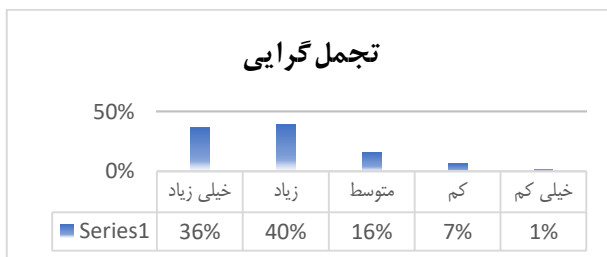
اوسط مؤلفه سوم

نمودار (۳۲). تقلید کورکورانه از فرهنگ بیگانه. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

باتوجه به پرسش‌های مطرح‌شده در این مؤلفه، دیدگاه کلی پاسخ‌دهندگان در مورد «تقلید کورکورانه از فرهنگ بیگانه به چه میزان می‌تواند بر امنیت اجتماعی شهروندان اثرگذار باشد؟»، از این قرار است: از میان مجموع پاسخ‌دهندگان حدود (۳٪) گزینه خیلی کم، حدود (۷٪) گزینه کم، حدود (۱۸٪) گزینه متوسط، حدود (۳۵٪) گزینه زیاد و حدود (۳۷٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند. باتوجه به درصدی‌های بالا، به این نتیجه می‌رسیم که اکثر پاسخ‌دهندگان در ارتباط به این مؤلفه، باورمند به این هستند که تقلید کورکورانه از فرهنگ بیگانه، به میزان خیلی زیادی بر امنیت اجتماعی شهروندان هرات اثرگذار است.

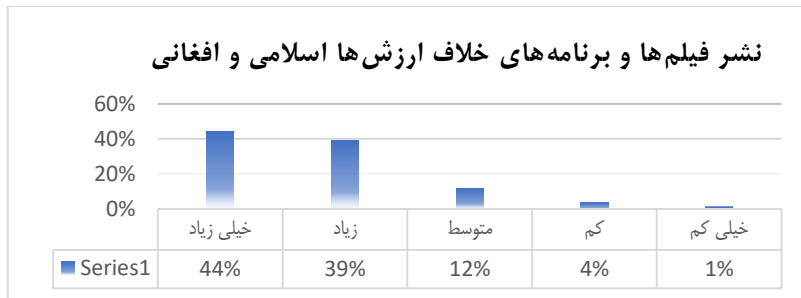
تجزیه و تحلیل اطلاعات مربوط به مؤلفه چهارم (پذیرش ارزش‌های فرهنگی نامطلوب بیگانه‌گان)

نمودار (۳۳). تجمل‌گرایی. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

نمودار بالا، دیدگاه پاسخ‌دهنده‌گان را در مورد این که: تجمل‌گرایی تا چه میزان بر امنیت اجتماعی اثرگذار است؟ نمایش می‌دهد.

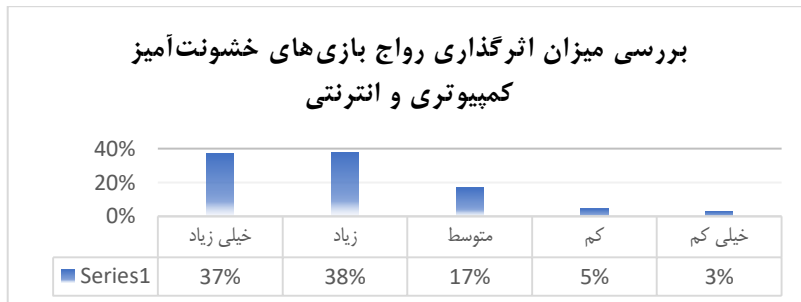
از میان مجموع پاسخ‌دهنده‌گان حدود (۱٪) گزینه خیلی کم، حدود (۷٪) گزینه کم، حدود (۱۶٪) گزینه متوسط، حدود (۴۰٪) گزینه زیاد و حدود (۳۶٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند؛ باتوجه به درصدی‌های بالا، به این نتیجه می‌رسیم که اکثر پاسخ‌دهنده‌گان باورمند به این هستند که تجمل‌گرایی، به میزان زیادی بر امنیت اجتماعی شهروندان هرات اثرگذار است.

نمودار (۳۳). نشر فیلم‌ها و برنامه‌های خلاف ارزش‌های اسلامی و افغانی. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

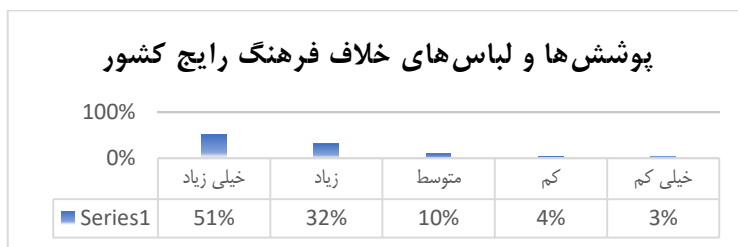
نمودار بالا، دیدگاه پاسخ‌دهنده‌گان را در مورد این که: نشر فیلم‌ها و برنامه‌های خلاف ارزش‌ها اسلامی و افغانی تا چه میزان بر امنیت اجتماعی اثرگذار است؟ نمایش می‌دهد.

از میان مجموع پاسخ‌دهنده‌گان حدود (۱٪) گزینه خیلی کم، حدود (۴٪) گزینه کم، حدود (۱۲٪) گزینه متوسط، حدود (۳۹٪) گزینه زیاد و حدود (۴۴٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند؛ باتوجه به درصدی‌های بالا، به این نتیجه می‌رسیم که اکثر پاسخ‌دهنده‌گان باورمند به این هستند که نشر فیلم‌ها و برنامه‌های خلاف ارزش‌های اسلامی و افغانی، به میزان خیلی زیادی بر امنیت اجتماعی شهروندان هرات اثرگذار است.

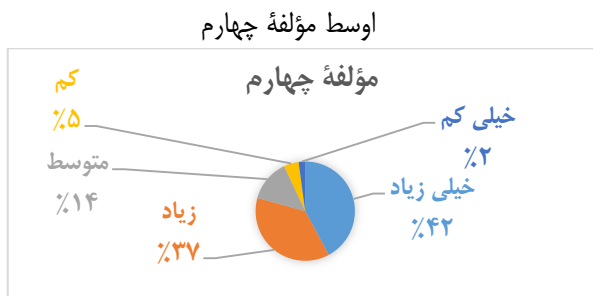
نمودار (۳۴). رواج بازی‌های خشونت‌آمیز کمپیوتری و اینترنتی. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

نمودار بالا، دیدگاه پاسخ‌دهنده‌گان را در مورد این که: رواج بازی‌های خشونت‌آمیز کمپیوتری و اینترنتی تا چه میزان بر امنیت اجتماعی اثرگذار است؟ نمایش می‌دهد. از میان مجموع پاسخ‌دهنده‌گان حدود (۳٪) گزینه خیلی کم، حدود (۵٪) گزینه کم، حدود (۱۷٪) گزینه متوسط، حدود (۳۸٪) گزینه زیاد و حدود (۳۷٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند؛ باتوجه به درصدی‌های بالا، به این نتیجه می‌رسیم که اکثر پاسخ‌دهنده‌گان باورمند به این هستند که رواج بازی‌های خشونت‌آمیز کمپیوتری و اینترنتی به میزان زیادی بر امنیت اجتماعی شهروندان اثرگذار است.

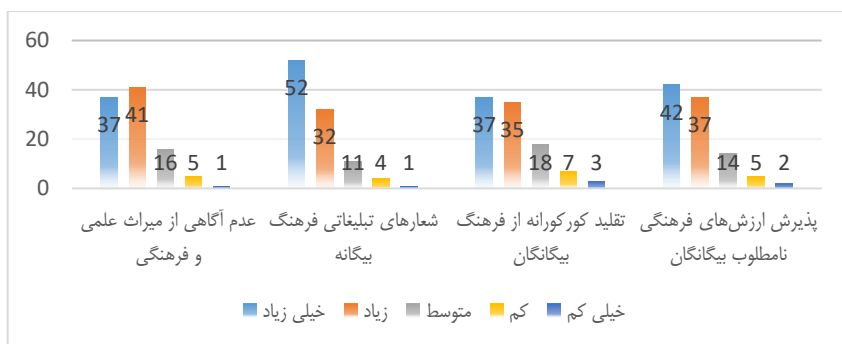
نمودار (۳۶). پوشش‌ها و لباس‌های خلاف فرهنگ رایج کشور. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

نمودار بالا، دیدگاه پاسخ‌دهنده‌گان را در مورد این که: پوشش‌ها و لباس‌های خلاف فرهنگ رایج کشور تا چه میزان بر امنیت اجتماعی اثرگذار است؟ نمایش می‌دهد. از میان مجموع پاسخ‌دهنده‌گان حدود (۳٪) گزینه خیلی کم، حدود (۴٪) گزینه کم، حدود (۱۰٪) گزینه متوسط، حدود (۳۲٪) گزینه زیاد و حدود (۵۱٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند؛ باتوجه به درصدی‌های بالا، به این نتیجه می‌رسیم که اکثر پاسخ‌دهندگان باورمند به این هستند که پوشش‌ها و لباس‌های خلاف فرهنگ رایج کشور به میزان خیلی زیادی بر امنیت اجتماعی شهروندان اثرگذار است.

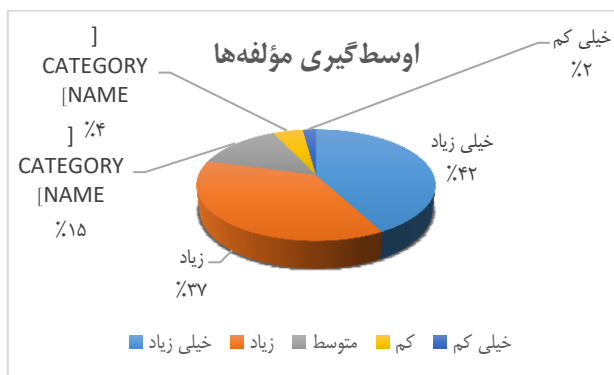
نمودار (۳۷). پذیرش ارزش‌های فرهنگی نامطلوب بیگانه‌گان. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

باتوجه به پرسش‌های مطرح‌شده در این مؤلفه، دیدگاه کلی پاسخ‌دهنده‌گان در مورد «پذیرش ارزش‌های فرهنگی نامطلوب بیگانه‌گان به چه میزان بر امنیت اجتماعی شهروندان می‌تواند اثرگذار باشد؟» بدین قرار است: از میان مجموع پاسخ‌دهنده‌گان حدود (۲٪) گزینه خیلی کم، حدود (۵٪) گزینه کم، حدود (۱۴٪) گزینه متوسط، حدود (۳۷٪) گزینه زیاد و حدود (۴۲٪) گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند. باتوجه به درصدی‌های بالا، به این نتیجه می‌رسیم که اکثر پاسخ‌دهنده‌گان در ارتباط به این مؤلفه، باورمند به این استند که پذیرش ارزش‌های فرهنگی نامطلوب بیگانه‌گان به میزان خیلی زیادی بر امنیت اجتماعی شهروندان هرات اثرگذار است.

نمودار (۳۸). مقایسه مؤلفه‌ها. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

نتایج به دست آمده، نشان می‌دهند که: بیش‌ترین تأثیر را به ترتیب، مؤلفه دوم (۹۵٪)، مؤلفه اول (۹۴٪)، مؤلفه چهارم (۹۳٪) و مؤلفه سوم (۹۰٪)، روی امنیت اجتماعی تأثیر می‌گذارد؛ پس نتیجه می‌گیریم که تهاجم فرهنگی روی امنیت اجتماعی شهروندان هرات تأثیر گذار است.

نمودار (۳۹). اوسط گیری مؤلفه‌ها. منبع: یافته‌های تحقیق. حجم نمونه: ۳۸۴

بر اساس یافته‌های تحقیق، در نمودار بالا دیده می‌شود، که از بین کل پاسخ‌دهنده‌گان (۹۴٪) گزینه‌های خیلی زیاد، زیاد و متوسط را انتخاب نموده‌اند، و بقیه (۶٪) گزینه‌های کم و خیلی کم را انتخاب نموده‌اند؛ پس در نتیجه پاسخ‌دهنده‌گان به این باوراند، که تهاجم فرهنگی، روی امنیت اجتماعی شهروندان هرات تأثیر دارد.

نتیجه‌گیری

هویت و ارزش هر ملتی را می‌شود از روی فرهنگ و تمدن آن ملت تشخیص داد؛ روی همین منظور برای یک ملت، فاجعه فرهنگی از فاجعه اقتصادی بسیار سنگین‌تر و خسارت‌بارتر است. یورش فرهنگی از یورش نظامی بسیار بی‌رحمانه و صعب‌العلاج‌تر است. فرهنگ و تمدن غرب، پس از رنسانس با اصالت‌دادن به انسان و ترویج اومانیزم، در صدد نفی مذهب و فرهنگ‌های غیر غربی برآمد. غربیان برای گسترش سلطه اقتصادی خود بر سایر ملت‌ها و کسب منافع و منافع بیش‌تر تلاش کردند، با تحریف، تخریب و مسخ فرهنگ دیگران، آن‌ها را از خود بیگانه و بی‌هویت کنند و فرهنگ و اندیشه‌های غربی را در بین آن‌ها تبلیغ و حاکم گردانند؛ به همین جهت عواملی؛ چون عدم آگاهی از میراث علمی فرهنگی، تقلید کورکورانه از فرهنگ بیگانه، شعارهای تبلیغاتی فرهنگ بیگانه و پذیرش ارزش‌های نامطلوب فرهنگ بیگانه، در انتقال، از بین بردن و تغییر فرهنگ‌ها نقش اساسی را بازی می‌کنند.

برای تحقق این هدف، آن‌ها با بهره‌گیری از کلیه ابزارها و روش‌های مستقیم و غیر مستقیم، زمینه برقراری حاکمیت خود را در سطح جهان فراهم کرده‌اند. با میدان تاخت‌وتاز قرارگرفتن کشور ما از چند دهه بدین سو، مخصوصاً پس از سرنگونی حکومت طالبان، اندیشه‌ها و فرهنگ‌های بیگانه به گونه مدیریت‌شده از سوی بیگانه‌گان و با پذیرش و یاری انسان‌های خودباخته داخلی اشاعه و نشر یافته است، که بر علاوه بر هم‌ریزی امنیت خانواده‌گی، امنیت اجتماعی را نیز متزلزل ساخته است؛ از همین جهت است که بی‌سامانی امنیت اجتماعی، دامنه‌اش گسترده‌تر از دامنه نا امنی در سایر بخش‌ها است.

پیش‌نهادها

– باید سعی شود تا برنامه‌هایی در جهت تقویت فرهنگ افغانی و اسلامی، پخش و نشر شود و از نشر سریال‌ها و میان‌برنامه‌های خلاف فرهنگ افغانی جلوگیری به عمل آید؛

نهادهای مربوط (آموزشی و تعلیمی)، باید نسبت به میراث‌های علمی و فرهنگی، مسؤولیت‌پذیر بوده و جهت دیدوبازدید از میراث‌های علمی و فرهنگی زمینه را برای علاقه‌مندان و توریست‌ها فراهم کنند؛

دولت از طریق پالیسی‌سازی در این زمینه، مردم و جامعه را در حفظ و نگهداری میراث‌های علمی و فرهنگی تشویق نماید؛

کنترل بیش‌تر دولت بر شبکه‌های اجتماعی؛ مانند فیس‌بوک، تلگرام و ...، تا بدین صورت جلوی تهاجم فرهنگی گرفته شود؛

دورکردن جوانان از مُدگرایی و غرب‌گرایی از طریق حمایت از رسم و رواج‌های داخلی نیز می‌تواند در افزایش امنیت اجتماعی مؤثر واقع شود؛

ایجاد شناخت بیش‌تر از آموزه‌های دینی و بدجلوه‌دادن ازدواج سفید (روابط اجتماعی نامشروع) در نزد جوانان هم، عامل مهمی در کاهش تهاجم فرهنگی می‌باشد؛

تلاش و هم‌کاری بیش‌تر خانواده‌ها در ازدواج جوانان می‌تواند باعث افزایش امنیت اجتماعی شود؛

دوری خانواده‌ها از مصارف گزاف و تجمل‌گرایی، که خود عامل مهم در مختل‌ساختن امنیت اجتماعی می‌باشد؛

جای‌گزین‌ساختن فرهنگ کتاب‌خوانی به جای استفاده بیش از تیلیفون همراه و بازی‌های انترنتی؛

تشویق بیش‌تر قشر جوان به پوشش‌های اسلامی و افغانی، که خود عاملی در کاهش تهاجم فرهنگی است.

سرچشمه‌ها

(الف) کتاب‌ها

۱. ابراهیمی، عبدالجواد. (۱۳۷۹). **تهاجم فرهنگی**. چاپ چهارم، تهران: انتشارات مؤسسه آموزشی خمین.

۲. آلفرد جی، اسمیت. (۱۹۲۱)، **ارتباطات و فرهنگ**، ترجمه اکرم هادی‌زاده مقدم، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانش‌گاه‌ها.

۳. رحیمی، عزیزالله. (۱۳۸۰). **بررسی مظاهر و پیامدهای تهاجم فرهنگی**. تهران: انتشارات اقبال.

۴. رضوانی، اصغر. (۱۳۸۰). **توسعه فرهنگی در آسیا و کشورهای غربی**. تهران: شعاع.

۵. ریترز، جورج. (۱۳۷۴). **نظریه جامعه‌شناسی در دوران معاصر**. ترجمه محسن ثلاثی. تهران: نشر علمی.
۶. کوئن، بروس. (۱۳۸۶). **مبانی جامعه‌شناسی**. ترجمه غلام عباس توسلی و رضا فاضل. تهران: انتشارات قدس.
۷. کیویستو، پیتر. (۱۹۴۸). **اندیشه‌های بنیادی در جامعه‌شناسی**. ترجمه منوچهر صبوری. تهران: انتشارات باختر.
۸. محمدی، جمعه‌خان. (۱۳۹۳). **مبانی جامعه‌شناسی**. کابل: انتشارات امیری.
۹. رهنمایی، سید احمد. (۱۳۷۹). «آسیب‌شناسی فرهنگی». ایران: مجله معرفت. شماره ۳۳. ص ۱۲.
۱۰. شاهدین، حمید. (۱۳۹۰). «در آمدی بر شناخت ابعاد تهاجم فرهنگی». ایران: مجله حوزه و دانش‌گاه. شماره ۳۵. صص ۱۵-۱۷.
۱۱. یوسفی‌زاده، محمدعلی. (۱۳۹۳). «انسان، موجودی فرهنگی». ایران: شماره ۹. صص ۷-۸.

ج) اینترنت

۱۲. خطیبی، حسین شاهد. (۱۳۹۶/۷/۱۲). «تهاجم فرهنگی». قابل دسترس در:
<<http://www.lailatulghadr/view>>

